

ТИЖДЕНЬ ВИБОРЧИХ СИСТЕМ

м. Київ, 2018 рік

ЗАЯВА ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ “ТИЖНЯ ВИБОРЧИХ СИСТЕМ” В УКРАЇНІ

6 квітня 2018

За 25-річний період побудови демократії виборчі системи в Україні зазнавали неодноразових змін. Разом з тим, реформа виборчої системи залишається пріоритетним питанням порядку денного, оскільки українські громадяни прагнуть приведення законодавства у відповідність до новітніх реалій.

7 листопада 2017 року Верховна Рада України прийняла у першому читанні проект Виборчого кодексу № 3112-1. Законопроект було внесено народними депутатами Андрієм Парубієм, Леонідом Ємцем («Народний Фронт») та Олександром Черненком («Блок Петра Порошенка «Солідарність»); у першому читанні він отримав підтримку 226 народних депутатів. Проектом Виборчого кодексу № 3112-1 пропонується гармонізувати виборчі процедури на парламентських, президентських та місцевих виборах, а також запровадити пропорційну систему з відкритими списками на парламентських та окремих місцевих виборах (зокрема, виборах до обласних рад та місцевих рад міст, у яких кількість виборців перевищує 90 000 осіб).

На початку квітня 2018 року, Міжнародна фундація виборчих систем (IFES), Венеціанська комісія Ради Європи та Програма USAID “РАДА: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво” організували ряд заходів у рамках Тижня виборчих систем. Впродовж цих заходів експерти у сфері виборів, науковці, політики та інші зацікавлені сторони у сфері публічної політики мали можливість обмінятися думками щодо виборчої системи для парламентських та місцевих виборів в Україні.

За підсумками цих заходів їхні учасники загалом досягли консенсусу щодо наступного:

- 1) Реформа виборчої системи залишається важливим інструментом впливу на розвиток демократії в Україні. Перехід від мажоритарної системи з одномандатними округами до пропорційної системи з відкритими регіональними списками може позитивно вплинути на підзвітність обраних представників, розвиток партійної демократії та стабільність уряду.
- 2) Перехід до пропорційної системи з відкритими списками може також дозволити виборцям усунути з політики неефективних народних депутатів. Проведення такої реформи є втіленням передвиборчих обіцянок політичних партій та кандидатів, які

ТИЖДЕНЬ ВИБОРЧИХ СИСТЕМ

м. Київ, 2018 рік

здобули підтримку після Революції гідності. Водночас, перехід до відкритих списків може спричинити низку потенційних проблем, серед яких - внутрішньопартійна фрагментація (за якої кандидати від однієї політичної партії будуть змагатися передусім між собою, а не зі своїми опонентами з інших партій). Також, така реформа може призвести до плутанини серед виборців стосовно механізмів фекетивної реалізації ними права голосу на виборах. До прийняття будь-якого остаточного рішення з приводу зміни виборчої системи ці проблемні питання мають бути ретельно досліджені.

Жодна виборча система не є панацеєю від усіх хвороб української політичної системи. Результати застосування різних виборчих систем на практиці можуть суттєво різнитись – залежно від політичних умов тієї чи іншої держави.

Будь-яка реформа, яка передбачає відхід від одномандатних округів, перехід від закритих до відкритих списків та зменшення величини округів визначатиме шанси жінок на обрання та рівень їхнього представництва в органах державної влади. З огляду на це існує потреба в обговоренні способів вирішення гендерних проблем в усіх аспектах реформи виборчої системи, не обмежуючись лише питанням гендерних квот.

У цілому, відхід від виборів в одномандатних округах позитивно вплине на шанси жінок щодо належного представництва.

Роль жінок у політиці не може розкриватись виключно мовою одних цифр. Ця роль також залежить від легітимності в очах виборців, доступу до посад, пов'язаних з прийняттям рішень, та особистої політичної ваги. Проте збільшення кількості жінок у парламенті є важливим кроком на шляху досягнення гендерної рівності.

Учасники підтримали створення Комітетом Верховної Ради з питань правової політики та правосуддя Робочої групи з підготовки до розгляду в другому читанні проекту Виборчого кодексу України. Робоча група має здійснювати свою діяльність прозоро, інклюзивно, ретельно та послідовно. Важливо, щоб виборча реформа була проведена заздалегідь до проведення парламентських виборів у 2019 році.

